

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. III. Ratio probabilis cur nequeat quis totam legem naturalem naturæ
viribus implere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

non semper
requiritur
in facto esse,
sed sufficit
aliquando
in fieri.

peccatis, & cum in statu quodam penitentia sit, serio se disponit ad gratiam. Quod addo propter duplicem antiquam consuetudinem Ecclesie, quae olim & catechumenis diu differrebat Baptismi collationem, & lapsis in graviora quaedam & publica peccata fidelibus publice confessis, non nisi post diuturnum tempus administrabat Sacramentum Penitentiae.

VI.
Pud crediti
potest, Deum
interdum pe-
culiare auxi-
lium infideli
cōcedere ad
grauem ali-
quam uincen-
dam.

Diutius le-
gem seruare
sine gratiâ
potest fidelis,
quàm infi-
delis.

VI. Addit Suarez num. 27. credibile esse Deum subinde, ex peculiari misericordia, infideli, vel haeretico speciale aliquod auxilium conferre ad gratiam aliquam tentationem superandam: qui etiam ait diutius posse fidelem in peccato existentem seruare mandata sine gratiâ habituali, quam infidelem, cum Fides ipsa plura ipsi media & rationes ad hoc subministrat. Imò inter ipsos fideles inter se comparatos, vel etiam infideles, non sunt idem limites temporis praefigendi; quod enim uni est longum tempus ob varias peccandi occasiones, & maximam ad quaedam vitia inclinationem naturalem, alteri melius disposito erit breve.

SECTIO SECUNDA.

Positne homo sine gratiâ totam legem uaturalem implere.

I.
Sermo est de
gratiâ actu-
ali.

I. HIs ergo positis inquirendum restat, an possit quis sine gratiâ actuali, seu solis naturae viribus totam legem naturalem seruare. Qua in re nonnulli ex antiquis Theologis in eâ fuisse videntur sententiâ, ut dicerent posse hominem solis arbitrii viribus totam legem naturalem seruare, omniaque contra eam peccata vitare. Sic loquitur Scotus in 2. d. 28. q. unicâ, Durandus ibidem q. 3. & 4. & Gabriel, ita ut omnis omnino gratiae, non habitualis tantum, sed etiam actualis opem excludere videantur. Hos tamen Vasquez hic d. 189. excusat, asserens loqui eos de solâ gratiâ habituali. Unde num. 3. ait neminem se reperire doctorem catholicum, qui illam sententiam doceat.

Prima sen-
tentia ait
posse sine o-
mnino gratiâ
totam legem
seruari.

II.
Nullus sine
gratiâ pra-
cepta om-
nia natu-
ralia longo
tempore ser-
uare potest.

II. Communis itaque & vera Theologorum sententia est, non posse hominem lapsum solis naturae viribus praecpta omnia naturalia longo tempore seruare, nec peccata omnia contra eam sine gratiâ adminiculo fugere: ita S. Thomas hic q. 109. art. 4. & 8. & q. 14. de veritate art. 12. quem sequitur Cajetanus, & Thomista, Magister in 2. dist. 26. & deinceps, ubi etiam S. Bonaventura & alii antiqui, Soto lib. 1. de natura & gratiâ cap. 22. Bellarminus lib. 5. de gratiâ cap. 2. & 5. Valentiâ hic q. 1. punct. 5. p. 2. Suarez lib. 1. cap. 26. Stapletonus lib. 2. de justificatione cap. 13. Molina in concordia q. 14. art. 13. disp. 17. & 18. Tannerus 12. d. 6. q. 3. dub. 5. & recentiores communiter.

III.
Diuina Li-
tera obser-
uationem
mādatōrum
sua, & faciam ut in
praecceptis meis
ambuletis: item
ad Romanos 8. v. 3. ait
Apostolus, Nam quod
impossibile erat legi
(seu naturae instructae
per legem)
in quo infirmabatur
per carnem, Deus
Filium suum mit-
tens in similitudinem
carnis peccati, & de
peccato dam-
navit peccatum in carne,
ut justificatio legis
impleretur
in nobis &c. Idem
probat S. Augustinus
lib. de spiritu & literâ,
cap. 14. ex illo 2. ad
Corinthios 3. v. 6.
Litera occidit (nempe
lex in tabulis lapideis
scripta) spiritus autem
vivificat, ubi ostendit

Docet S. Au-
gustinus sine
gratiâ totâ
legem obser-
uari non
posse.

S. Doctor Apostolum per literam intelligere ipsum Decalogum; quare sola lex Decalogi secundum Apostolum & sanctum Augustinum sine gratiâ occasionem praebet peccandi, & hoc sensu occidit: quae etiam ratione dicit Apostolus ad Romanos 4. v. 15. Lex iram operatur: quod tamen verum non esset, si lex tota sine gratiâ seruari posset.

Hoc ipsum etiam testantur Concilia, quae expressè definiunt voluntatem nostram sine gratiâ Dei non habere ex se sufficientem potestatem ad non peccandum. Sic in Concilio Milevitano can. 5. definitur, gratiam Dei necessariam esse non solum ut remittantur peccata praeterita, sed etiam ut vitentur futura. Clarissimè idem affirmant Patres Africani in Epistola ad Innocentium Papam, Unde, inquit, satis apparet, quod ad non peccandum, id est ad non malè faciendum, quamvis esse non dubitetur arbitrium voluntatis, tamen ejus potestas non sufficit, nisi adjuvetur infirmitas.

IV.
Ex Concilio
habetur, ad
non peccan-
dum non suffi-
cere solam vi-
res liberi ar-
bitrii.

Fundant se verò Patres & Concilia, tum in locis Scripturae superius allatis, tum in cap. illo 7. ad Romanos, ex quo naturae nostrae infirmitatem & gratiae indigentiam colligunt; ibi enim postquam varia de naturae ad seruandam legem imbecillitate dixisset Apostolus, & quomodo lex, seu natura instructa per legem vitare nequeat peccata, sed occasionem potius peccandi subministrat, tandem sic concludit: Sentio, inquit, aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meae (legi scilicet naturali) & captivum me ducentem in legem peccati: tunc exclamat: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus; & respondet, Gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum: Ubi utrumque, & naturae scilicet infirmitatem ad legem seruandam, tentationesque vincendas, & gratiae virtutem aperte indicat. Videatur Bellarminus lib. 5. de gratiâ & libero arbitrio cap. 5. ubi plurima in hanc rem congerit Scripturae, Conciliorum & sanctorum Patrum testimonia.

V.
In quo pra-
ecipue fon-
dantur Con-
cilia & Pa-
tres, dum
gratiam ad
mādatōrum
obseruati-
onem neces-
sariam esse af-
firmant.

SECTIO TERTIA.

Ratio probabilis cur nequeat quis totam legem naturalem naturae viribus implere.

AUCTORITATE, ut vidimus ex divinis Literis Conciliorumque & sanctorum Patrum testimoniis desumptâ, haud difficile est hanc veritatem stabilire, in ratione tamen ejus reddendâ non parum laborant Theologi, & facilius est singulorum rationes refellere, quam aliquam, quae plenè satisfaciât statuere. Ratio itaque una probabilis mihi videtur, quia intra diuturnum tempus occurreret gravis aliqua tentatio, quae naturae viribus superari non potest; quae proinde quoties occurrit, homo nisi divinâ gratiâ confortetur, semper eidem consentiet, & cadet: ita Bellarminus lib. 5. de gratiâ, cap. 6. Lorea hic lib. 4. & nonnulli ex recentioribus. Quod verò ejusmodi sint tentationes probatur ex illo 1. ad Corinthios 10. v. 13. Fidelis Deus, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis: ex quo infert S. Chrysostomus homilia 24. esse aliquas tentationes in se adeo vehementes ut vires nostras superent.

I.
Ratio hujus
rei probabi-
lis est, quia
intra diu-
turnum
tempus gra-
vis aliqua
tentatio oc-
curreret, cui
homo sine
gratiâ con-
sentiet.

Idem docent alii Patres, sic enim loquitur Innocentius Papa in Epistola ad Concilium Carthaginense: Nisi, inquit, magnis precibus gratia in assignare vi-

II.
Hanc ratio-
nem passim
nos im-

*Antur Pa-
eres, dum
impotenti-
am non peccat
refundunt
in gravita-
tem tenta-
tionum.*

nos implorata descendat, nequiquam terrena Libus & mundani corporis vincere conatur errores, cum patet nos ad resistendum, non liberum arbitrium, sed Dei solum posse facere auxilium. Tandero hoc insinuant Patres omnes, dum universim hanc impotentiam in infirmitatem & imbecillitatem naturæ humanæ refundunt, & tentationum gravitatem, quam vincere sine divino auxilio non possumus. Unde sanctus Augustinus lib. de correp. & gratia cap. 13. hac de causa ait amissam quodammodo fuisse per peccatum libertatem. Eodem modo loquitur S. Prosper, Fulgentius, Bernardus, & alii Patres. Confirmatur: multæ enim sunt tentationes adeo vehementes, ut etiam divinâ gratiâ muniti, imò iusti frequenter expugnentur: nil ergo mirum, si sæpissimè occurrant tentationes, licet non adeo graves ac istæ, quibus natura sola suis viribus par esse nequeat.

III.

*Dices: Si
tentatio tol-
las potentiam
resistendi tol-
lis potentiam
peccandi.*

Dices: si non possit quis resistere tentationi gravi, ergo non peccat ei cedendo, vehementia liquidem, quæ tollit potentiam resistendi, tollit eadem operâ potentiam peccandi, cum tollat libertatem; sic enim S. Augustinus lib. 3. de libero arbitrio cap. 18. *Si laboriosum est, inquit, omnia mandare memoria, hoc brevissimum tene, quæcumque ista causa est voluntatis, si non potest ei resisti, sine peccato ei ceditur.*

IV.

*Nulla modo
dici debet
tentationis,
quibus ho-
mines ple-
rumque ce-
dunt, tollere
libertatem.*

Molina in Concordia q. 14. art. 13. d. 19. concedere videtur consequentiam, & probabile iudicat, gravem tentationem tollere potentiam physicam & antecedentem ad resistendum, sicque ait hominem tentationi illi cedendo non peccare. At sanè licet de gravissimâ aliquâ tentatione id dici nonnunquam possit, quæ nimirum suâ vehementiâ hominem subinde de statu mentis deturbat, at verò de tentationibus, quibus plerumque homines petuntur, iisque succumbunt, dici id nullo modo potest; Patres liquidem dum de infirmitate naturæ humanæ ad resistendum tentationibus loquuntur, talem semper nobis describunt, quæ cedendo peccet. Quod ulterius ostenditur, nam aliqui possent homines inter vehementissimas etiam tentationes gratiam habitualement retinere, & in iustitiâ persistere, imò eò magis, quò tentatio est vehementior, cedendo enim non peccant, & consequenter à sanctitate ante habitâ secundum hunc dicendi modum non excidunt.

V.

*Debent in
naturâ esse
vires phy-
sica ad non
peccandum.*

Respondent alii secundò: nullam esse tentationem, etiam gravem, cui non possit homo lapsus resistere, non tamen per suas vires, sed per gratiam; hoc autem sufficit, inquit, ut habeat simpliciter potentiam non peccandi. Sed contrâ; hinc enim sequitur eum cui Deus non daret gratiam, hominem scilicet in pura natura constitutum non posse resistere tentationi, & consequenter quotiescunque eidem cedit, non peccare, quod tamen dici non potest, cum in statu naturæ puræ obligaret etiam lex naturalis. Quod verò insinuat Alvarez, voluntatem omni gratiâ orbatam, & sibi relictam, cum occurrit tentatio, necessariò peccare, & peccatum illud imputari ad culpam & pœnam, non video qua ratione dici possit: imò non satis recedere videtur à propositione 671. Michaëlis Baii damnatâ à Gregorio 13. quæ sic habebat, *Homo peccat, etiam damnabiliter, in eo quod necessariò facit.*

VI.

*Quansum-
vis gravis
sit tentatio,
potest homo
eam absol-
vè & physice
superare.*

Ad objectionem itaque Respondetur integram semper persistere homini, etiam in naturâ lapsâ potentiam physicam resistendi huic tentationi, ac proinde habere ipsam libertatem, ratione cuius est simpliciter in illius potestate non consentire.

R.P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

Quòd autem dicimus est, tantam esse infirmitatem in naturâ humanâ ut quoties in tali gradu vehementiæ secundum diversam hominum dispositionem occurrit tentatio, sit homo consenturus, nec eam possit solis naturæ viribus superare, impotentia, non physicâ, sed morali, seu quòd tentatio ejusmodi tantam secum afferat difficultatem, ut nunquam ei resistat voluntas sibi relicta, esto physicè & absolutè resistere possit, nec Deus per scientiam mediam videt ullam voluntatem, quæ tentationi, talem gradum vehementiæ ac difficultatis juxta jam dicta de diversâ hominum dispositione, secum afferenti, sine gratiâ resisteret.

*Impotentia
vincendi
hujusmodi
tentationem
est tantum
moralis.*

Est ergo in homine, naturæ suæ relicto impotentia ad hujusmodi tentationem vincendam, & consequenter necessitas quædam ei cedendi, quod conforme est dicto illi sancti Augustini supra alato, amissam scilicet fuisse quodammodo per peccatum libertatem non peccandi. Non ergo sublata est libertas physica, sed moralis, quod est libertatem non simpliciter sed quodammodo auferri, simpliciter enim manet, cum sit physica potentia non peccandi, & impotentia solum moralis. Hæc verò impotentia seu necessitas moralis est antecedens partim, partim consequens: antecedens, quatenus tentatio illa talem secum affert gradum difficultatis; consequens, quia de facto eâ oblata difficultate semper expugnantur homines, & tentationi succumbunt, nec Deus, ut Dixi, unquam videt contrarium futurum: qua de causa dicitur impossibilitas, & necessitas moralis.

VII.
*Quamvis
sit libertas
physica &
absoluta ad
non cedendum
illi tenta-
tioni, est
tamen ne-
cessitas mo-
ralis ei suc-
cumbendi.*

*Hæc neces-
sitas est par-
tim antec-
dens, partim
consequens.*

SECTIO QUARTA.

*Argumenta quadam concedentia,
posse hominem sine gratiâ
servare totam legem na-
turalem.*

OBITIES primò cum Suario cap. 26. n. 10. non videri impossibile, ut per diuturnum etiam tempus, non occurrat ejusmodi gravis tentatio, sed leviores tantum, & quæ naturæ viribus singulæ vinci possunt, ergo in illo casu sequetur posse hominem naturæ viribus tentationes omnes superare, & totam legem diu servare. Recedetur de lege ordinariâ non posse hoc contingere: unde si Deus id alicui concederet, foret peculiaris gratia, & protectio singularis, qua nimirum & externa objecta ita amoverentur, aut cohiberetur fomes internus, ut gravis aliqua turbatio per longum tempus non oriretur. Sanè hoc multò magis mirum foret, quàm quod per tempus aliquod diuturnum mare tempestate aliqua non turbaretur, cum multò pluribus pateat homo tum internis, tum externis tentationibus, quàm mare procellis. Quare sanctus Augustinus lib. 50. homiliarum, homilia 23. providentiæ divinæ tribuit quod homines sæpè gravius non tententur, & idein insinuat Divus Paulus loco suprâ citato.

I.
*Sine prote-
ctione Dei
singulari
contingere
non potest,
ut intra di-
uturnum
tempus gra-
vis tentatio
non occur-
rat.*

*Divina Pro-
videntia tri-
buit S. Au-
gustinus,
quòd homi-
nes sæpè gra-
vius non ten-
tentur.*

Urgebis: Concilia ut quis per diuturnum tempus omnia peccata vitet, non gratiam solum externæ protectionis requirunt, & providentiam in eo genere singularem, sed ulterius gratiam sanctæ inspirationis, & auxilium internum. Respondetur nos illud non negare, imò de facto admittimus hoc

II.
*De facto ad
legem servan-
dam requi-
ritur gratia
aliqua spe-
cialis.*